

'Het tegenovergestelde van een mens' door Lieke Marsman

Als 8-jarig kind fantaseert Ida dat ze een komkommer is. *"Je voorstellen om een ding te zijn, een niet voelend iets"*. Het besef iets niet te kunnen zijn is voor haar het begin van een kritische inspectie.

Naar aanleiding van de oorlog in Joegoslavië zegt haar moeder: *"de mens is door en door slecht"*. Dit maakt grote indruk op Ida: *"Als mensen slecht waren, en ik goed wilde zijn, dan moest ik ervoor zorgen dat ik het tegenovergestelde van een mens was"*.

Met dit citaat uit het boek *Het tegenovergestelde van een mens* van Lieke Marsman komen we in de buurt van een titelverklaring. Wat het inhoudt om het tegenovergestelde van een mens te zijn, is moeilijk te vatten. In het boek, dat een roman wordt genoemd, komen vele thema's voorbij. Het boek heeft een verhaallijn, waarin Ida de hoofdpersoon is. We volgen haar leven, waarin ze een relatie begint met Robin, waarin ze klimatologie gaat studeren en uiteindelijk stage gaat lopen in Italië.

De menselijke geaardheid wordt uitgelicht door homoseksualiteit te vergelijken met heteroseksualiteit en de plaats hiervan in de samenleving. De complexiteit van een liefdesrelatie, de verhouding van het ene individu tot de andere komt aan bod waarbij grote namen worden aangehaald, zoals Kierkegaard: *"Jezelf verliezen gaat geruisloos"* en Marguerite Duras: *"De ziekte van de dood (...) De ziekte van het niet lief kunnen hebben"*. De beperktheid van taal om ons als mens te uiten *"Een gat in de taal"* vormt een hindernis.

Lieke noemt haar boek zelf een essay en een mix van poëzie en fictie. Voordat ze dit boek schreef, publiceerde ze gedichten

en die vinden we hier ook veelvuldig terug. In alle thema's die de revue passeren, ervaren we haar filosofische achtergrond. Wat is de positie van de aarde in het heelal? Wat is de positie van de mens op de aarde? Welke rol speelt klimaatverandering en wat is het aandeel van de mens hierin? Hoe verhoudt de mens zich tot het dier en hoe staan individuen ten opzichte van elkaar?

Het autobiografische aspect van het boek, laat zich raden als het bijvoorbeeld over tienerdepressie gaat en irreële angsten. Als geheel biedt het boek veel diversiteit maar dat maakt het ook fragmentarisch. Je moet puzzelen naar een samenhang. Dat is zeker een intellectuele uitdaging en zet je denkvermogen op scherp. Citaten van o.a. Naomi Klein over klimaatverandering en van Peter Handke over het thema 'Een geslaagde dag' en teksten van Joni Mitchel over verdrietige vrouwen zetten je aan het denken.

Een pittig boek!

Uitgeverij Atlas Contact, 2017

Pagina's 176

ISBN 978 9025 446 345

Recensie door Gretha Visser, juli 2018